

Propozycje ułatwień w zakresie dokonywania czynności w postępowaniu administracyjnym, w związku z Corvid 19

1. Cel – w trybie pilnym umożliwienie obywatelom dokonywania czynności online w zakresie spraw administracyjnych, w tym przez zdanie pracującego pracownika organu administracji publicznej
2. Bariery:
 - a. Brak powszechności podpisu osobistego, brak powszechności kwalifikowanego podpisu elektronicznego
 - b. Problem powszechnej identyfikacji elektronicznej
 - c. Brak powszechności doręczeń elektronicznych na profil osobisty obywatela. Problem doręczeń
 - d. Powszechność obiegu papierowego, szereg dokumentów jest w postaci papierowej
 - e. Brak obiegu elektronicznego pomiędzy organami administracji lub w ograniczonym zakresie
 - f. Brak konsultantów elektronicznych w administracji
3. Źródła prawa:
 - a. Kodeks postępowania administracyjnego
 - b. Ustawa o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne
 - c. eIDAS

4. Założenie:

- a. pilne i szybkie ułatwienie obiegu elektronicznego dla obywateli na czas trwania Corvid 19
- b. wykorzystanie obowiązujących przepisów prawna oraz istniejących narzędzi technologicznych
- c. dokonanie klasyfikacji wszystkich załatwianych spraw indywidualnych na dwie grupy, w przypadku których możliwe jest załatwienie zdalne oraz
- d. dokonanie masowej klasyfikacji możliwości zdalnego załatwiania indywidualnych spraw na następujące grupy:
 - a) korzystający lub chcący komunikować się za pomocą standardowych
 - b) korzystający lub chcący komunikować się za pomocą prostszych środków komunikacji elektronicznej (adres poczty elektronicznej, komunikator elektroniczny),
 - c) chcący korzystać z rozwiązań teleaudio przy załatwianiu spraw administracyjnych,
 - i. d) osoby wykluczone cyfrowo: komunikacja możliwa tylko telefonicznie lub ze wsparciem innych osób.
- e. organizacja kampanii społecznej, w tym ogłoszenia publiczne i indywidualne nawiązanie kontaktu z każdym obywatelem w celu poinformowania go o wybranych sposobie komunikowania się z nim i dokonania ustaleń z nim w tym względzie.

5. Propozycje szczegółowe:

- a. Ustalenie sposobu nawiązania i utrzymywania kontaktu w indywidualnych sprawach z obywatelem z preferencją do sprawnego załatwiania spraw podczas transmisji
,na podstawie posiadanych już danych kontaktowych znajdujących się w każdym urzędzie administracji publicznej.

Podstawa prawna: art. 15b ustawy o informatyzacji:

Art. 15b. 1. Podmiot publiczny w celu ochrony interesu prawnego lub faktycznego osoby fizycznej, w szczególności w związku z realizowanymi na jej rzecz usługami, może wykorzystywać jej dane kontaktowe gromadzone w rejestrze publicznym lub systemach teleinformatycznych. Brak odpowiedzi osoby fizycznej na próbę nawiązania przez podmiot publiczny kontaktu z wykorzystaniem danych kontaktowych nie może negatywnie wpłynąć na jej sytuację prawną lub faktyczną.

2. Podmiot publiczny, wykorzystując dane kontaktowe osoby fizycznej, informuje ją o podstawie prawnej nawiązania kontaktu.

- b. **Wprowadzenie na masową skalę zdalnego konsultanta online w organach administracji publicznie**, tj. pracownika organu (urzędu) działającego zdalnie,

który miałby zestawione zdalne połączenie teleaudio z obywatelem, a jednocześnie pracowałby online w systemie teleinformatycznym urzędu.

Komunikacja obywatela z konsultantem będzie następowała poprzez obraz i dźwięk. Weryfikacja obywatela poprzez okazanie dowodu tożsamości do kamery i weryfikacja twarzy lub opcjonalnie podanie wybranych danych osobowych zapewniających ustalenie tożsamości. Optymalnie – nagranie rozmowy za zgodą uczestniczącego w niej obywatela, co spowoduje skrócenie czasu załatwienia sprawy oraz jednoznaczny dowód na dokonanie czynności). Tam gdzie to jest niemożliwe ze względów technicznych lub obywatel nie wyraża zgody na nagranie, ograniczenie się do tego, że po weryfikacji tożsamości konsultant dokona sporządzenie notatki służbowej w dedykowanym dla niego systemie teleinformatycznym.

Nagranie pozostanie dowodem w postępowaniu, ponieważ dokumentem jest w znaczeniu art. 3 eIDAS każda treść przechowywana w postaci elektronicznej, w szczególności tekst lub nagranie dźwiękowe, wizualne lub audiowizualne, k.p.a. nie określa zamkniętego katalogu środków dowodowych (art. 75 § 1 k.p.a.)

W ten sposób wszystkie lub większość czynności w toczącym się postępowaniu (wezwania, zawiadomienia) może następować w ramach połączeń audiowizualnych lub co najmniej telefonicznie.

Tylko z załatwienia sprawy (ogłoszenia decyzji) dodatkowo zostanie sporządzany zostanie przez konsultanta elektroniczny protokół. Sporządzenie przez pracownika organu (zdalnego konsultanta) e-protokołu z czynności może nastąpić na uproszczonym, jednolitym i rekomendowanym w administracji publicznej do stosowania wzorze w systemie teleinformatycznym e-urzędu, Protokół może zostać sporządzony i odczytany obywatelowi tuż po czynności, w ramach tego samego połączenia, a następnie odczytany obywatelowi, który zdalnie akceptuje jego treść.

Rozwiązanie nie dotyczy spraw, w których prawo wymaga osobistego stawiennictwa lub wprowadza warunek określonej formy załatwienia sprawy.

Podstawy prawne – art. 14 § 2. k.p.a. Sprawy mogą być załatwiane ustnie, telefonicznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną lub za pomocą innych środków łączności, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji. , a dodatkowo w sprawach niecierpiących zwłoki:

Art. 55. § 1 k.p.a. W sprawach niecierpiących zwłoki wezwania można dokonać również telefonicznie albo przy użyciu innych środków łączności, z podaniem

danych wymienionych w art. 54 § 1 oraz imienia, nazwiska i stanowiska służbowego pracownika organu wzywającego.

c. - **W chwili obecnej powszechna identyfikację możemy uzyskać wykorzystując identyfikację bankową i podpisy elektroniczne bankowe.**

Umożliwienie składania przez obywateli podań bez potrzeby zastosowania kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, ale jedynie poprzez identyfikację bankową i podpisy elektroniczne bankowe pod warunkiem integracji systemów bankowych z systemem ESP.

d.

Art. 63 § 3a k.p.a. Podanie wniesione w formie dokumentu elektronicznego powinno: być opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, **lub uwierzytelniane w sposób zapewniający możliwość potwierdzenia pochodzenia i integralności weryfikowanych danych** w postaci elektronicznej.

Rozwiązania dla osób nie stosujących profili zaufanego

- e. Brak powszechności doręczeń należy pilnie rozwiązać, dopuszczając, w szczególności w sprawach drobnych, bieżących, aby akty administracyjne (decyzje, pisma) i inne pisma w postępowaniu były – w sytuacji braku profilu zaufanego - doręczane na adresy elektroniczne wskazane przez obywateli za potwierdzeniem (ok, odebrałem) odbioru pisma. Warunkiem byłaby uprzednią zgodą obywatela na ten sposób komunikacji (poprzez zwrotny sms-, mail, odpowiedź na komunikatorach internetowych itp.). Jeżeli obywatel zgodzi się na taki sposób komunikacji i nie potwierdzi odbioru korespondencji termin będzie liczony od momentu potwierdzenia transmisji danych przy konkretnej wysyłce. W takiej sytuacji dokumenty są podpisywane elektronicznie wyłącznie przez urzędnika. Propozycja spowodowana tym że społeczeństwo nie utworzy pilnie swoich kont na profilu zaufanym. Rozwiązanie tymczasowe wyłącznie na czas pandemii.

Podstawa prawna:

art. 14 § 2. k.p.a. Sprawy mogą być załatwiane ustnie, telefonicznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną lub za pomocą innych środków łączności, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji.

- f. Opcjonalne: stosowanie art. 46 §4 k.p.a., w ten sposób, że obywatel otrzyma informacje na maila, a odbiór nastąpi poprzez uproszczone w stosunku do obecnie funkcjonujących systemy administracji publicznej połączone z systemami bankowymi (poprzez system bankowy) lub w inny sposób (np. zaproszenie do czatu lub połączenia teleaudio). Identyfikacja poprzez podpis elektroniczny bankowy.

6. Działania powinny umożliwić funkcjonowanie online. Jest to działanie doraźne ale w obecnej sytuacji Państwa konieczne.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący Rady Naukowej

Wirtualnej Katedry Etyki i Prawa

Dr hab. Dariusz Szostek prof. UO

Członek Wirtualnej Katedry

Dr Grzegorz Sibiga PAN